

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

**ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΟΡΙΣΙΜΩΝ (2023)**

Γνωστικό αντικείμενο: Γνώση Ελληνικής Γλώσσας (101)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Σάββατο, 4 Νοεμβρίου 2023, 10:00 – 13:00

**ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑ (10) ΣΕΛΙΔΕΣ
ΟΛΕΣ ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΝΑ ΔΟΘΟΥΝ ΣΤΟ ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ**

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ (40 ΜΟΝΑΔΕΣ)

I. ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΛΗΨΗ (10 ΜΟΝΑΔΕΣ)

Κείμενο I: Γιατί η Τεχνητή Νοημοσύνη πρέπει να ενταχθεί στο σχολικό πρόγραμμα

Τα τρία ερωτήματα που θέτει η UNESCO αναφορικά με την Τεχνητή Νοημοσύνη στην Εκπαίδευση είναι ουσιαστικά. Το πρώτο αφορά τον ρόλο της στην ενίσχυση της Εκπαίδευσης: Πώς θα χρησιμοποιηθεί αυτή η πανίσχυρη τεχνολογία με τρόπο εποικοδομητικό, ώστε να συνδράμει στο έργο των εκπαιδευτικών; Ποια εργαλεία θα μπορούσαν να βοηθήσουν πραγματικά το εκπαιδευτικό έργο; Τα εκπαιδευτικά chatbots και τα λογισμικά συνεργασίας δασκάλου και Τεχνητής Νοημοσύνης είναι καλές ιδέες, που βρίσκονται σε φάση πειραματισμού. Αλλά υπάρχουν και άλλες εφαρμογές, οι οποίες προσφέρουν ακόμα πιο ενδιαφέρουσες λύσεις. Το OU Analyse, για παράδειγμα, είναι ένα σύστημα μηχανικής μάθησης που εντοπίζει έγκαιρα τους μαθητές οι οποίοι κινδυνεύουν να αποτύχουν στις εξετάσεις τους. Δουλειά του είναι να ενημερώνει τόσο τους ίδιους όσο και τους καθηγητές τους, ώστε να λάβουν την απαραίτητη στήριξη, ενώ ο βασικός του στόχος είναι η βελτίωση των επιδόσεών τους.

Το δεύτερο ερώτημα, ηθικής τάξης αυτό, είναι ίσως το πιο καίριο: Πώς μπορούμε να διασφαλίσουμε την ηθική, συμπεριληπτική και αμερόληπτη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης στην Εκπαίδευση; Κάτι καθόλου αυτονόητο, καθώς η τάση των αυτοματοποιημένων συστημάτων είναι να αναπαράγουν τις μεροληψίες και τις αδυναμίες των ανθρώπων οι οποίοι τα προγραμματίζουν. Το καλοκαίρι του 2020 ξέσπασε στο Ηνωμένο Βασίλειο ένα μεγάλο κύμα αντίδρασης ενάντια στους αλγόριθμους, με αφορμή ένα λογισμικό αξιολόγησης μαθητών. Εξαιτίας της πρώτης καραντίνας για την αντιμετώπιση της Covid-19, το βρετανικό Υπουργείο Παιδείας αποφάσισε να χρησιμοποιήσει έναν αλγόριθμο Τεχνητής Νοημοσύνης προκειμένου να βαθμολογήσει τους μαθητές που είχαν διακόψει τα διά ζώσης μαθήματά τους. Ως αποτέλεσμα, μια πολύ μεγάλη ομάδα αυτών βρέθηκαν με χαμηλότερους του αναμενομένου βαθμούς. Οι διαμαρτυρίες ήταν ακαριαίες: «Θέλουμε να μας βαθμολογούν οι καθηγητές μας και όχι

απρόσωποι αλγόριθμοι», ήταν το σκεπτικό. Αν δεν φροντίσουμε, λοιπόν, για την ακεραιότητα, τη δικαιοσύνη, τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την ασφάλεια της Τεχνητής Νοημοσύνης στην Εκπαίδευση, θα υπονομευθεί ακόμα περισσότερο η εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντί της, κινδυνεύοντας να στερηθούμε τα οφέλη της.

Το τρίτο ερώτημα που θέτει η UNESCO αφορά τη μεγάλη εικόνα που αρχίζει να σχηματίζεται μπροστά στα μάτια μας: Πώς μπορεί η Εκπαίδευση να προετοιμάσει τους ανθρώπους, ώστε να ζήσουν και να εργαστούν μαζί με την Τεχνητή Νοημοσύνη; Ο κίνδυνος της απώλειας θέσεων εργασίας εξαιτίας της αυτοματοποίησης είναι υπαρκτός. Ο κίνδυνος κάποιου να μείνουν πίσω, επίσης. Χρειάζονται διορατικές πολιτικές που θα προετοιμάσουν το έδαφος για αυτό που έχει ήδη ξεκινήσει να συμβαίνει. Η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να είναι μια τεράστια ευκαιρία να κοιταχτούμε στον καθρέφτη συλλογικά και να πάρουμε εποικοδομητικές αποφάσεις για τον τρόπο με τον οποίο θέλουμε να ζούμε. Θα μας απελευθερώσει από πολλά δεσμά, αρκεί να την αντιμετωπίσουμε με τη δέουσα σοβαρότητα και προσοχή.

Κανείς δεν λέει ότι είναι μικρές οι προκλήσεις που θέτει η Τεχνητή Νοημοσύνη στην Εκπαίδευση. Και κανείς δεν μπορεί να πει ότι η ηθική των δεδομένων και οι αλγοριθμικές μεροληψίες θα αντιμετωπιστούν με διακηρύξεις και οδηγούς. Θα χρειαστούν προστατευτικές ρυθμίσεις και συγκεκριμένα σχέδια. Η UNESCO καλεί όλους όσοι παίρνουν αποφάσεις να κινητοποιηθούν. Όταν γίνεται χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης στην Εκπαίδευση, θα πρέπει να αξιολογούνται τα αποτελέσματά της και η εκπαιδευτική κοινότητα να εκτιμά ποια θα είναι η επίδραση των νέων εργαλείων στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Ποιο μοντέλο θα είναι πιο κατάλληλο; Μπορεί να μην αντικατασταθεί ο καθηγητής ή ο δάσκαλος από τη μηχανή, αλλά είναι βέβαιο ότι τα τεχνολογικά εργαλεία θα αλλάξουν τη δουλειά του. Ποια, επιπλέον, θα είναι η επίδραση της Τεχνητής Νοημοσύνης στους διδασκόμενους; Ήδη, η ευρεία αλληλεπίδραση με τις μηχανές επηρεάζει βαθιά την εκπαιδευτική διαδικασία. Όλα αυτά είναι υπό διερεύνηση παγκοσμίως. Τώρα είναι η στιγμή που θα πρέπει να μπου κανόνες, να διαμορφωθούν καλές πρακτικές, να γίνουν πειραματισμοί και να μοιραστεί η γνώση. Καλοί οι εκπαιδευτικοί όμιλοι και τα σετ ρομποτικής, αλλά εδώ χρειάζεται μια ολιστική τεχνολογική εκπαιδευτική πολιτική, η οποία θα συμπεριλαμβάνει δυναμικά τους πάντες, καθώς οι εφαρμογές της Τεχνητής Νοημοσύνης αρχίζουν να μπαίνουν στη ζωή όλο και περισσότερων.

Μανώλης Ανδριωτάκης, «Γιατί η Τεχνητή Νοημοσύνη πρέπει να ενταχθεί στο σχολικό πρόγραμμα», *Περιοδικό «Κ»*, 16/09/2022. (απόσπασμα – διασκευή)

Ανάκτηση από: <https://www.kathimerini.gr/k/k-magazine/562045042/giati-i-techniti-noimosyni-prepei-na-entachthei-sto-scholiko-programma/>

Ερώτηση 1:

Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του πιο πάνω κειμένου σε 130–150 λέξεις.

(10 μονάδες)

II. ΚΕΙΜΕΝΑ – ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ (30 ΜΟΝΑΔΕΣ)

Να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις των κειμένων που ακολουθούν:

Κείμενο II: Η συμβολή της Μη Τυπικής Εκπαίδευσης στην καταπολέμηση του Κοινωνικού Αποκλεισμού στο σχολείο: Μια προσέγγιση στο πλαίσιο της σύγχρονης Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Θεωρίας

Ο όρος Κοινωνικός Αποκλεισμός χρησιμοποιείται σήμερα ως μία έννοια-ορίζοντας με την οποία δομείται ένα περιεκτικό μοντέλο ανάλυσης. Το τελευταίο αποτυπώνει τη δυσπρόστατη φύση κοινωνικών φαινομένων που σχετίζονται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο με την κοινωνική περιθωριοποίηση, την απίσχναση* των κοινωνικών δεσμών και του περιεκτικού δυναμικού μιας κοινωνίας. Ο όρος αυτός είναι δυναμικός και όχι στατικός, αναφέρεται δηλαδή τόσο σε καταστάσεις ελλιπούς ενσωμάτωσης όσο και στους μηχανισμούς που είτε οδηγούν στην κατάσταση αυτήν, είτε αναπαράγονται από αυτήν. Μέσα λοιπόν από τις εξελίξεις στο κοινωνικό γίνεσθαι και τις αναζητήσεις της σύγχρονης κοινωνικής θεωρίας διαφαίνονται νέες εκπαιδευτικές ανάγκες που τονίζουν με έμφαση το έλλειμμα διαδικασιών, πρακτικών και μεθοδεύσεων, ικανών να οδηγήσουν στην προσωπική και κοινωνική χειραφέτηση. [...]

Η σύγχρονη έρευνα καλείται μέσα σε αυτές τις συνθήκες να εξετάσει τον ρόλο του σχολείου ως κοινωνικού πλαισίου εμφάνισης των σχετικών φαινομένων αλλά και ως χώρου ανάπτυξης προληπτικών μέτρων και πρωτοβουλιών άρσης του αποκλεισμού. Μεγάλη ερευνητική πρόκληση αποτελεί και η διερεύνηση των τρόπων με τους οποίους η Μη Τυπική Εκπαίδευση μπορεί να βοηθήσει αποφασιστικά στην **υπέρβαση** των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού.

Ο κοινωνικός ρόλος της Εκπαίδευσης, καθώς και οι μορφές, οι δομές και οι τύποι επιτέλεσής του δεν είναι αυτόνομες παράμετροι σε σχέση με το ευρύτερο κοινωνικό σύστημα. Αντίθετα, βρίσκονται σε άμεση σχέση με τα χαρακτηριστικά των κοινωνιών και των ιστορικών περιόδων μέσα στις οποίες αναπτύσσονται. Στη σύγχρονη κοινωνική και παιδαγωγική θεωρία γίνεται λόγος για τρία μεγάλα πεδία Εκπαίδευσης. Τα πεδία αυτά, που συνήθως εμπεριέχουν ποικίλες χωροχρονικές ορίζουσες και ενσωματώνουν διαφορετικούς τρόπους **πρόσβασης** στη γνώση και εγκόλπωσης των καρπών της, είναι η Τυπική (formal education), η Μη Τυπική (non-formal education) και η Άτυπη Εκπαίδευση (informal education).

Στην Τυπική Εκπαίδευση συμπεριλαμβάνονται όλες εκείνες οι εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες που παρέχονται σε θεσμικό επίπεδο (σχολεία, επαγγελματικά εκπαιδευτήρια, Α.Ε.Ι., κ.λπ.). Η οργάνωσή της αναπτύσσεται με σταθερότητα στη βάση ενός αναλυτικού προγράμματος. Στο πλαίσιο αυτό δίδεται έμφαση στην ελεγχόμενη αντικειμενικότητα της παρεχόμενης γνώσης, σε σημείο μάλιστα που μπορεί ακόμη και να υπερβεί την υποκειμενική και διυποκειμενική αναγνώριση-συναίνεση. Για παράδειγμα, προτείνεται η ίδια ύλη και η ίδια μεθοδολογία είτε πρόκειται για σχολείο ενός αστικού κέντρου, είτε για σχολείο κοντά σε μια κοινότητα Rom, είτε για σχολείο σε μια αγροτική περιοχή. Αυτονόητα η έμφαση στη διαχείριση της γνώσης καθιστά τον εκπαιδευτικό κυρίαρχο πόλο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η πιστοποίηση της φοίτησης και ο κεντρικός έλεγχος – αξιολόγηση των αποτελεσμάτων με τη μορφή επιδόσεων συμπληρώνουν τα βασικά χαρακτηριστικά της Τυπικής Εκπαίδευσης.

Η Μη Τυπική Εκπαίδευση έχει διπλό χαρακτήρα: δεν παρέχεται σε θεσμικό πλαίσιο (αυτό συνήθως σημαίνει ότι πραγματοποιείται εκτός σχολικής τάξης και έξω από το πλαίσιο του αναλυτικού προγράμματος), είναι όμως μια οργανωμένη εκπαιδευτική διαδικασία κατά την οποία ο σχεδιασμός, η μεθόδευση, ο χρόνος και ο τρόπος εξοικείωσης με τη γνώση είναι αποτέλεσμα συνειδητής και εστιασμένης εκπαιδευτικής φροντίδας και επιμέλειας. Η εκπαιδευτική διαδικασία βασίζεται στην κινητοποίηση και την ελεύθερη βούληση των συμμετεχόντων, είναι μαθητοκεντρική και **ευέλικτη**. Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της γίνεται από το σύνολο των συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική διαδικασία (εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενοι) και δεν **αποβλέπει** στην επίδοση πιστοποίησης αποδοτικών αποτελεσμάτων.

Η Άτυπη Εκπαίδευση εντάσσεται στο πλαίσιο της κοινωνικής αλληλεπίδρασης στην οικογένεια, στις παρέες, στην εργασία, στην καθημερινή ζωή μέσα και έξω από το σχολείο / εκπαιδευτικό ίδρυμα. [...]

Η πρόκληση είναι προφανής: Στο πλαίσιο της Μη Τυπικής Εκπαίδευσης να βρεθούν τρόποι παρέμβασης και προσαρμογής στο σχολικό περιβάλλον και στο πλαίσιο της σχολικής εκπαίδευσης να βρεθούν τρόποι ώστε να ξεπεραστούν η γραφειοκρατία και η τυπολατρία και να δοθεί η ευκαιρία σε εκπαιδευτικούς και μαθητές να ανακαλύψουν νέες παραμέτρους του ρόλου τους σε μια κοινή προσπάθεια υπέρβασης των διακρίσεων και καλλιέργειας της δημοκρατικής κουλτούρας στο σχολείο. Η παράλληλη αυτή προσαρμογή στόχων, πρακτικών και μεθοδεύσεων μπορεί να συμβάλει σε μια διαδικασία κατά την οποία ενδυναμώνεται ο ρόλος του σύγχρονου σχολείου ως ανοιχτού πόλου εκπαίδευσης, ενός θεσμικού κέντρου της τοπικής κοινωνίας, όπου συναντώνται όλοι οι παράγοντες και οι φορείς που συναποτελούν το οικοσύστημα κάθε σχολικής κοινότητας / σχολείου και γίνονται προσπάθειες να διασφαλιστούν συνθήκες ισότιμης εκπαίδευσης για όλους τους μαθητές. [...]

Η συνύπαρξη των μεθοδεύσεων τόσο της Τυπικής όσο και της Μη Τυπικής Εκπαίδευσης είναι **δυνατή** στο σχολείο. Μέγιστα οφέλη για τους ίδιους τους μαθητές μπορούν να επιτευχθούν —τόσο ως προς το γνωστικό περιεχόμενο όσο και ως προς τις κοινωνικές δεξιότητες—, εφόσον ενεργοποιηθούν όλοι εκείνοι οι παράγοντες που συναρμολογούν τη διασύνδεση και διασφαλίζουν την ποιότητα των σχετικών εκπαιδευτικών δράσεων. Στο πλαίσιο αυτής της **ολιστικής** προσέγγισης ο εκπαιδευτικός γίνεται ένας ενεργός παράγοντας αλλαγής του σχολικού περιβάλλοντος. Ο ρόλος του επαναπροσδιορίζεται: Ο εκπαιδευτικός ενεργεί και παρεμβαίνει πολυσχιδώς στην πορεία ανάπτυξης της προσωπικότητας των μαθητών του ως παιδαγωγός. Δεν υπηρετεί μονοδιάστατα τη διασφάλιση ανάπτυξης του Αναλυτικού Προγράμματος ως διεκπεραιωτής-επαγγελματίας.

Χρήστος Τσιρώνης, «Η συμβολή της Μη Τυπικής Εκπαίδευσης στην καταπολέμηση του Κοινωνικού Αποκλεισμού στο σχολείο: Μια προσέγγιση στο πλαίσιο της σύγχρονης Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Θεωρίας». Στο: *Η Έρευνα στην Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης: Παρόν και Προοπτικές. Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης*, Ιωάννινα, 2015, σσ. 702–713. (απόσπασμα – διασκευή)

*απίσχνανση: αποδυνάμωση

Ερώτηση 2:

Να εντοπίσετε στο Κείμενο II **τρία (3)** χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Μη Τυπικής Εκπαίδευσης και να τα αντιπαραβάλετε με τα αντίστοιχά τους της Τυπικής Εκπαίδευσης, έτσι ώστε να αναδειχθεί η διαφορά ανάμεσα στα δύο αυτά πεδία της Εκπαίδευσης.

(6 μονάδες)

Ερώτηση 3:

Σύμφωνα με το Κείμενο II η Εκπαίδευση (Τυπική και Μη Τυπική) μπορεί να συμβάλει στον περιορισμό του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού. Να γράψετε **τρεις (3)** εισηγήσεις του συγγραφέα για τον περιορισμό του φαινομένου αυτού.

(6 μονάδες)

Κείμενο III: Το σχολείο και ο εκπαιδευτικός: Μια σχέση ζωής και σχετικής αυτονομίας

Η εργασία των εκπαιδευτικών σε ένα σχολείο που συνεχώς αλλάζει είναι όλο και πιο περίπλοκη και σύνθετη. **Το σχολείο δεν είναι νεκρό, γι' αυτό και βρίσκεται σε κρίση και διαρκή αλλαγή.** Το άνοιγμά του και ο εκδημοκρατισμός του επιτρέπει στις κοινωνικές αντιφάσεις να αποτυπώνονται όλο και πιο έντονα στις καθημερινές πρακτικές. Κοινωνική διάκριση, αποκλεισμός, διαρροή και εγκατάλειψη σχολείου, διάκριση φύλων, σχολική παραβατικότητα, υπο-επίδοση, απαξίωση των τίτλων σπουδών, κίνητρα, πολυπολιτισμική σύνθεση της τάξης, υποχρεωτική παρακολούθηση κ.ά. συνθέτουν ένα ιδιαίτερα ανοιχτό σε συγκρούσεις, σε διλήμματα και σε αντιφάσεις πεδίο παιδαγωγικής πράξης.

Η ταχύτητα παλαίωσης της γνώσης, η ένταση και έκταση των κοινωνικών, οικονομικών, τεχνολογικών και πολιτιστικών αλλαγών αντανακλώνται στο σχολείο και επηρεάζουν την καθημερινότητα του σχολείου, τη διδακτική μεθοδολογία, τη φοίτηση των μαθητών και μαθητριών, την παιδαγωγική σχέση, το κλίμα της τάξης. [...]

Όλα τα παραπάνω συντελούν ώστε να αλλάζουν συνεχώς οι αντικειμενικοί όροι και συνθήκες εργασίας των εκπαιδευτικών. Οι ταχύτερες επιστημονικές εξελίξεις και οι διάφορες κοινωνικές και εκπαιδευτικές αλλαγές απαιτούν οι εκπαιδευτικοί να ενημερώνονται επιστημονικά και συστηματικά και να συμμετέχουν σε διαδικασίες προσωπικής και επαγγελματικής ευαισθητοποίησης.

Πολλές από τις παραπάνω ευρύτερες αλλαγές επηρεάζουν την ένταση και την έκταση των εκπαιδευτικών αλλαγών και μεταρρυθμίσεων που θεσμικά σχεδιάζονται και εφαρμόζονται στην Εκπαίδευση. Έτσι π.χ. κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους οι εκπαιδευτικοί καλούνται να κατανοήσουν, να υποδεχτούν και να εφαρμόσουν αλληπάλληλες αλλαγές στα αναλυτικά προγράμματα, τα σχολικά βιβλία, τις εξετάσεις, τη διδακτική μεθοδολογία, τη χρήση της τεχνολογίας στη διδασκαλία κ.α. Σ' αυτό το πεδίο, ο εκπαιδευτικός-παιδαγωγός καλείται **να ενσωματώνει** στα τυπικά και συμβατικά του μαθήματα εμπειρίες αγωγής ελεύθερου χρόνου, αγωγής υγείας, αγωγής περιβάλλοντος, αγωγής κατανάλωσης, αγωγής ειρήνης και κοινωνικής αλληλεγγύης, αγωγής επικοινωνίας και συνεργασίας, σεβασμού και αποδοχής του άλλου, αγωγής αυτογνωσίας και αυτοεκτίμησης κ.ά.

Αν δεχτούμε τα παραπάνω, τότε σημαίνει ότι η βασική εκπαίδευση, η επιμόρφωση και η εργασία των εκπαιδευτικών δεν μπορεί παρά να έχει ως κεντρικό άξονα τους μαθητές και τις μαθήτριες στο σχολείο και τη σχέση του σχολείου με την κοινωνία. Το σχολείο με ό,τι ιστορικά έχει συντελεσθεί, με ό,τι συντελείται στο παρόν και με ό,τι προδιαγράφεται ως εξέλιξη για το μέλλον. Το σχολείο ως αντικείμενο μελέτης και ως αντικείμενο πολιτικής και αλλαγής.

Και βέβαια, ένα πρόγραμμα υποστήριξης της επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού δεν κρίνεται από την άμεση αναφορά του, την αντιστοιχία του και τη σύνδεσή του με το δοσμένο κάθε φορά σχολείο, αλλά με το σχολείο που διαρκώς αλλάζει. Αναζητούμε έναν εκπαιδευτικό θεωρητικά, επιστημονικά, παιδαγωγικά και κοινωνιολογικά ευαισθητοποιημένο, ώστε με γνώση, κατανόηση και φαντασία να είναι έτοιμος για την κριτική υποδοχή θεσμοθετούμενων ή δομικών αλλαγών στο σχολείο.

Για ορισμένους η βελτίωση της διδασκαλίας στο σχολείο είναι ζήτημα διδακτικής μεθοδολογίας, πρακτικής άσκησης, πιστοποιητικού διδακτικής επάρκειας και διαγωνισμών επιλογής. Νέες τεχνικές διευθέτησης της σχολικής τάξης και πειθαρχίας, οργάνωσης της διδακτέας ύλης κ.τ.ό.* έχουν στο πλαίσιο αυτών των επιλογών προτεραιότητα. Αυτά είναι, βέβαια, σημαντικά. Όλο και πιο πολύ, ωστόσο, γίνεται σαφές ότι δεν είναι αρκετό να προσφέρει κανείς στον εκπαιδευτικό νέα παιδαγωγικά και διδακτικά τεχνάσματα. Η ποιότητα της εργασίας των εκπαιδευτικών στο σχολείο συνδέεται με τη συνολική τους επαγγελματική ανάπτυξη και εξέλιξη (από το νηπιαγωγείο μέχρι την αφυπηρέτηση). Οι εκπαιδευτικοί διδάσκουν με τον τρόπο που διδάσκουν όχι απλώς λόγω των δεξιοτήτων που έχουν ή που δεν έχουν μάθει. Οι τρόποι με τους οποίους οι εκπαιδευτικοί εργάζονται θεμελιώνονται, ανάμεσα στα άλλα, στη βιογραφία τους, στη σταδιοδρομία τους, στους όρους εργασίας και στη σχέση της εργασίας με τη ζωή τους.

Από αυτή την άποψη, η κυριαρχία της «μεθοδολογικής μανίας» στη διδακτική και η έμφαση στις πρακτικές ασκήσεις διδασκαλίας υποβαθμίζουν το έργο του εκπαιδευτικού σε ζητήματα τεχνικής και μεθόδου («πώς»). Στο κάτω-κάτω στην αίθουσα διδασκαλίας, για να γίνει μάθημα, χρειάζεται να συντρέξουν κοινωνικές, πολιτισμικές, υλικές και θεσμικές προϋποθέσεις. Αυτές καλείται ο εκπαιδευτικός να τις ανιχνεύει, να τις κατανοεί, να τις ερμηνεύει και να τις αξιοποιεί στο πλαίσιο της σχετικής του αυτονομίας, ώστε να παρεμβαίνει μετασχηματιστικά στο σχολείο συνδέοντας την προσωπική και την επαγγελματική του ανάπτυξη, στο πλαίσιο της ασκούμενης εκπαιδευτικής πολιτικής. Προνομιακό πεδίο για αυτές τις μορφές παρέμβασης είναι το σχολείο στο οποίο εργάζεται κάθε φορά.

Γιώργος Μαυρογιώργος, *Σχολείο: Διδασκαλία και Αξιολόγηση*, Τόμος Β', Γιάννενα, 2009, σσ. 7–48. (απόσπασμα – διασκευή)

*κ.τ.ό.: και τα όμοια

Ερώτηση 4:

«Το σχολείο δεν είναι νεκρό, γι' αυτό και βρίσκεται σε κρίση και διαρκή αλλαγή».

Να εξηγήσετε την πιο πάνω θέση του συγγραφέα του Κειμένου III, αναφέροντας **τρία (3)** στοιχεία με τα οποία την τεκμηριώνει. (80–100 λέξεις)

(8 μονάδες)

Ερώτηση 5:

Να σκιαγραφήσετε τον ρόλο που καλείται να διαδραματίσει ο εκπαιδευτικός του 21^{ου} αιώνα με βάση τις απόψεις που εκφράζονται στα δύο κείμενα (Κείμενο II και Κείμενο III). (100–120 λέξεις)

(10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ (30 ΜΟΝΑΔΕΣ)

Τα πρόσφατα αλληπάλληλα περιστατικά ενδοσχολικής βίας προκαλούν έντονη ανησυχία και προβληματισμό. Σύμφωνα με την Εθνική Στρατηγική της Κυπριακής Δημοκρατίας για την πρόληψη και διαχείριση της βίας στο σχολείο **«τα ίδια τα παιδιά επιβεβαιώνουν ότι η βία επηρεάζει την προσέλευσή τους στο σχολείο, τη δυνατότητά τους για μάθηση και την ολοκλήρωση της εκπαίδευσής τους».**

Να παρουσιάσετε **τέσσερα (4)** αίτια που συνεργούν στην εκδήλωση περιστατικών βίας και παραβατικότητας στους σχολικούς χώρους. Στη συνέχεια, ως εκπαιδευτικός, να εισηγηθείτε **δύο (2)** δράσεις/ενέργειες σε επίπεδο σχολικής μονάδας και **δύο (2)** δράσεις/ενέργειες σε επίπεδο σχολικής τάξης, που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην πρόληψη/αντιμετώπιση τέτοιων φαινομένων.

(500–600 λέξεις)

ΜΕΡΟΣ Γ΄: ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ (20 ΜΟΝΑΔΕΣ)

1. Να αντικαταστήσετε τις έντονα γραμμένες λέξεις των ακόλουθων προτάσεων από τα Κείμενα II και III με τη **συνώνυμή** τους από τις τέσσερις επιλογές που δίνονται σε κάθε περίπτωση. Στο τετράδιο απαντήσεών σας να μεταφέρετε σε κάθε περίπτωση **μόνο τη συνώνυμη λέξη** που θα επιλέξετε.

(α) «... ο εκπαιδευτικός-παιδαγωγός καλείται **να ενσωματώνει** στα τυπικά και συμβατικά του μαθήματα εμπειρίες...» (Κείμενο III)

να αξιώνει	να ενσαρκώνει	να ενστερνίζεται	να εντάσσει
------------	---------------	------------------	-------------

(β) «Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της... δεν **αποβλέπει** στην επίδοση πιστοποίησης αποδοτικών αποτελεσμάτων.» (Κείμενο II)

ανασκοπεί	αποσκοπεί	αποσοβεί	διαβλέπει
-----------	-----------	----------	-----------

(γ) «Η συνύπαρξη των μεθοδεύσεων τόσο της Τυπικής όσο και της Μη Τυπικής Εκπαίδευσης είναι **δυνατή** στο σχολείο.» (Κείμενο II)

εφικτή	ικανή	ισχυρή	πασιφανής
--------	-------	--------	-----------

(3 μονάδες)

2. Να αντικαταστήσετε τις έντονα γραμμένες λέξεις των ακόλουθων προτάσεων από το Κείμενο II με **μία** από τις τέσσερις επιλογές που δίνονται σε κάθε περίπτωση, ώστε να δίνεται η **αντίθετη** σημασία από αυτήν που έχουν στη συγκεκριμένη πρόταση. Στο τετράδιο απαντήσεών σας να μεταφέρετε σε κάθε περίπτωση **μόνο τη λέξη** που θα επιλέξετε.

(α) «Η εκπαιδευτική διαδικασία... είναι μαθητοκεντρική και **ευέλικτη**.»

ανέφικτη	ελλιπής	δυσβάστακτη	δύσκαμπτη
----------	---------	-------------	-----------

(β) «Στο πλαίσιο αυτής της **ολιστικής** προσέγγισης ο εκπαιδευτικός γίνεται ένας ενεργός παράγοντας αλλαγής του σχολικού περιβάλλοντος.»

μονοδιάστατης	μονολεκτικής	μονομελούς	μονοτυπικής
---------------	--------------	------------	-------------

(3 μονάδες)

3. Για καθεμία από τις ακόλουθες προτάσεις του Κειμένου II δίνονται **τρεις** άλλες προτάσεις. Να επιλέξετε σε κάθε περίπτωση αυτήν που αποδίδει το νόημα της έντονα γραμμένης λέξης στη συγκεκριμένη πρόταση του κειμένου. Στο τετράδιο απαντήσεών σας να μεταφέρετε σε κάθε περίπτωση **μόνο την πρόταση** που θα επιλέξετε.

(α) «... η Μη Τυπική Εκπαίδευση μπορεί να βοηθήσει αποφασιστικά στην **υπέρβαση** των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού.»

(i) Η **υπέρβαση** των αρμοδιοτήτων του προκάλεσε σοβαρά προβλήματα στην Υπηρεσία του.

(ii) Η αξία του έργου με τις σχετικές **υπερβάσεις** έφτασε τα 100 εκατομμύρια ευρώ.

(iii) Η **υπέρβαση** των διαφωνιών είχε ως αποτέλεσμα τη συμφιλίωσή τους.

(β) «Τα πεδία αυτά... ενσωματώνουν διαφορετικούς τρόπους **πρόσβασης** στη γνώση.»

(i) Ο στρατός απέκλεισε όλες τις προσβάσεις προς το κέντρο της πόλης.

(ii) Το κείμενο επιχειρεί μια πρώτη πρόσβαση στις δυσκολίες του προβλήματος.

(iii) Χάρη στις γνωριμίες του, διαθέτει ισχυρές προσβάσεις στην Πρεσβεία.

(2 μονάδες)

4. Να επιλέξετε από το πιο κάτω πλαίσιο την κατάλληλη σε κάθε περίπτωση λέξη, έτσι ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημα των προτάσεων. Στο τετράδιο απαντήσεών σας να γράψετε μόνο τη λέξη που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση.

(i) ανάταση	(ii) διάταση	(iii) έκταση	(iv) ένταση
(v) επίταση	(vi) πρόταση	(vii) υπέρταση	(viii) υπόταση

(α) Η θεατρική παράσταση προκάλεσε σε όλο το κοινό ψυχική _____.

(β) Η πανδημία της Covid-19 οδήγησε σε _____ των θεωριών συνωμοσίας.

(γ) Η _____ του προβλήματος ήταν τέτοια που οδήγησε τους πατατοπαραγωγούς σε μαζικές κινητοποιήσεις.

(δ) Η υπερβολική άσκηση οδήγησε σε _____ συνδέσμων και χρειάστηκε να διακομιστεί στο νοσοκομείο.

(2 μονάδες)

5. Να αντικαταστήσετε την έντονα γραμμένη φράση κάθε πρότασης με **μία** από τις **τέσσερις** επιλογές που δίνονται σε κάθε περίπτωση, ώστε να αποδίδεται σωστά η σημασία της. Στο τετράδιο απαντήσεών σας να γράψετε μόνο τις λέξεις/φράσεις που θα επιλέξετε.

(α) **Προϊόντος του χρόνου** το χάσμα απόψεων γεφυρώθηκε και η πρόταση νόμου υπερψηφίστηκε.

(i) Εκ των υστέρων

(ii) Με το πέρασμα του χρόνου

(iii) Προηγουμένως

(iv) Ως αποτέλεσμα του χρόνου

(β) Είναι **ηλίου φαεινότερον** ότι το λιώσιμο των πάγων στους πόλους είναι αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής.

(i) αναπόδραστο

(ii) αποτέλεσμα ηλιοφάνειας

(iii) ολοφάνερο

(iv) πιθανόν

(γ) Η υλοποίηση του αρχικού σχεδιασμού προτείνεται να γίνει **ΕΚ ΤΩΝ ΕΝΟΝΤΩΝ** λόγω του χαμηλού προϋπολογισμού.

(i) από τους παρόντες	(ii) εκ των προτέρων
(iii) με αυτά που υπάρχουν	(iv) του χρόνου

(δ) Πέραν των παιδιών του, στη διαθήκη συμπεριλήφθηκαν και κάποιοι συγγενείς **εξ αγχιστείας**.

(i) από γάμο	(ii) από επιλογή
(iii) από μακριά	(iv) κατά λάθος

(4 μονάδες)

6. Στο κείμενο που ακολουθεί υπάρχουν γλωσσικά και ορθογραφικά λάθη. Να εντοπίσετε **έξι (6)** λάθη και να τα διορθώσετε. Στο τετράδιο απαντήσεών σας να γράψετε:

(α) τις λανθασμένες λέξεις/φράσεις και (β) τις αντίστοιχες διορθωμένες.

Οι εξελίξεις ήταν ραγδέες και οι επιπτώσεις έλαβαν ποια τη μορφή χιονοστιβάδας. Η πρόθεση του προέδρου του Συνδέσμου για λήψη μέτρων, παρά τη σύγκλιση συνεδρίας του Διοικητικού Συμβουλίου, δεν επέφερε τα επιθυμητά αποτελέσματα. Η εγκύκλιος που εστάλει από τα κεντρικά γραφεία ήταν σαφής: «Ενεργείστε με σύνεση μεν, με αποφασιστικότητα δε». Πρέπει να εγκύψουμε σοβαρά πάνω στο θέμα και να προτείνουμε λύσεις. Παρ' ότι τα προβλήματα επεξεργάστηκαν, δεν υλοποιήθηκαν οι αναγκαίοι σχεδιασμοί και το τέλμα στο οποίο περιήλθαμε παραμένει.

(6 μονάδες)

Η ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΕΙΤΑΙ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟ ΓΡΑΠΤΟ ΜΕ 10 ΜΟΝΑΔΕΣ

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

© Copyright 2023 – Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση με οποιοδήποτε μέσο όλου ή μέρους του περιεχομένου χωρίς τη συγκατάθεση του εκδότη.